

VISITILEUVEN

Infobijlage bij persbericht
Proef Bouts op je bord en in je glas in Leuven

Het Laatste Avondmaal van Bouts: Culinaire linken

In *Het Laatste Avondmaal* van Dieric Bouts is eten, drank en/of servies aanwezig in alle panelen en taferelen van het drieluik. In zijn meesterwerk plaatste de schilder het Bijbelse tafereel centraal in een herkenbaar aards decor van een burgerwoning in Leuven -door het raam zie je de huidige Leuvense Grote Markt. Als eerste schilder zette Bouts Jezus en zijn apostelen allemaal rondom de tafel. In het midden op het centrale luik staat een tinnen schotel met een bruine saus, verwijzend naar het paaslam dat men net gegeten heeft. Verspreid over tafel liggen broodjes, sterk gelijkend op onze huidige pistolets. Een lang en smal doek van witte stof is rondom de tafelrand gedrapeerd en doet dienst als servet. Het tafelgerei bestaat uit diverse soorten glazen, messen, een zoutvaatje en een schenkan in kristal met de wijn die gezegend zal worden.

Omdat het bij dit laatste avondmaal van Christus het Joodse paasmaal betrof, wordt de link met het paneel linksonder extra benadrukt. Op dat tafereel schaart een Joodse familie, weliswaar in een 15de-eeuwse kamer, zich rechtstaand rond de tafel om het paaslam te nuttigen. Het gebraden diertje ligt op een grote schaal. Rondom op de tafel bemerken we kleine broodjes, gemaakt zonder gist, evenals de

bittere kruiden uit de Bijbeltekst, een soort wilde sla. De centrale figuur met Jodenhoed en met rode mantel, ontvleest het lam. Hij snijdt het voorzichtig, want de beenderen mochten niet worden gebroken.

Op het linkerpaneel bovenaan staat de ontmoeting van Abraham en Melchisedech afgebeeld. Het verhaal is ontleend aan het boek Genesis (14, 18-20). Melchisedech biedt nabij de poorten van Salem brood en wijn aan aartsvader Abraham aan. De eerstgenoemde is links op de voorgrond voorgesteld, uitgedost als een vorst. De wijn zit in een kostbaar kruikje van bergkristal.

Op het rechterpaneel boven wordt het verhaal van de manna-regen uitgebeeld. Dit speelt zich af tijdens de uittocht van de Joden uit Egypte, door de woestijn, op weg naar het beloofde land. In Exodus wordt manna beschreven als een "*fijn, schilferachtig laagje*", dat bleef liggen toen de morgendauw optrok. "*Het leek op korianderzaad, maar dan wit, en het smaakte als honingkoek.*" (Exodus 16:31). Het moest direct verzameld en diezelfde dag gegeten worden.

Op de onderste helft van het rechterpaneel wordt de slapende profeet Elias door een engel gevoed. Bij zijn hoofd bevindt zich het voedsel: een aardewerken beker met daarop een brood. Een schitterende witte engel komt zachtjes naderbij en wekt de profeet door een voorzichtig handgebaar. Vanaf het voorplan voert een slingerende weg naar een met grillige rotsen bezaaide hoogte. Daar herken je nogmaals Elias die, nu gesterkt door het hemelse voedsel, een tocht van veertig dagen en nachten aanvangt.